

Uddannelsesprogram for hoveduddannelse i urologi Region Syddanmark

**Hoveduddannelsesforløb: Sygehus Lillebælt, Vejle – OUH –
Sygehus Lillebælt, Vejle**

Indholdsfortegnelse

1. Indledning til uddannelsesforløbet

1.1 Specialebeskrivelse

1.2 Uddannelsens opbygning

1.3 Formålet med uddannelse

1.4 Overordnede rammer

2. Praktiske forhold

3. Uddannelsesforløb

4. Præsentation af afdelingerne

5. Vejledning og kompetencevurdering:

5.1 Læringsstrategier og – metoder

5.2 Læringsmetoder

5.3 Vejledersamtaler

5.4 Kompetencevurderingsmetoder

6. Kompetencer (de 7 lægeroller og Urologisk Kørekort for Selvstændige Operative Færdigheder)

7. Kurser og fokuserede ophold

7.1 Generelle kurser

7.2 Fælleskirurgiske kurser

7.3 Specialespecifikke kurser (teori og færdighed)

7.4 Forskningstræningsmodul (grundkursus og specialespecifikt)

7.5 Fokuserede ophold

8. Logbog

9. Evaluering af den lægelige videreuddannelse

10. Referencer

1. Indledning til uddannelsesforløbet

1.1 Specialebeskrivelse

Det urologiske speciale varetager udredning, behandling, kontrol og forebyggelse af medfødte og erhvervede kirurgiske sygdomme eller skader i nyrer, urinveje og mandlige kønsorganer. Se målbeskrivelsen, afsnit 3.1.

1.2 Uddannelsens opbygning

Følgende elementer indgår i speciallægeuddannelse i urologi:

- Introduktionsuddannelse, 12 måneder
- Hoveduddannelse, 60 måneder

Hoveduddannelsen i urologi, region Syddanmark, foregår på følgende urologiske afdelinger og sygehuse:

- Sydvestjysk Sygehus, Esbjerg
- Sygehus Lillebælt, Vejle
- OUH, Odense Universitetshospital
- OUH, Svendborg Sygehus
- Sygehus Sønderjylland, Sønderborg

Et uddannelsesforløb er sammensat af tre perioder (faser):

- Fase I: Funktionsbærende enhed (FBE), 18 måneder.
- Fase II: Højt specialiseret enhed (HSE), 24 måneder.
- Fase III: Funktionsbærende enhed (FBE), 18 måneder.

Sammenlagt, i alt 60 måneder. Ansættelsesstedet i fase I og III er den uddannelsessøgendes stamafdeling, hvor mentor også er ansat.

Herudover består uddannelsen af:

- Generelle kurser
- Fælleskirurgiske kurser.
- Specialespecifikke kurser og færdighedskurser.
- Forskningstræningsmodul.
- Fokuserede ophold

Ovenstående nærmere beskrevet punkt 7.

1.3 Formålet med uddannelsen

Efter endt hoveduddannelse skal den nyuddannede speciallæge som minimum være kompetent til at varetage funktionen som afdelingslæge på en urologisk afdeling.

Speciallægen skal være i stand til at påtage sig ansvaret for undersøgelse, primær behandling og visitation af alle uselekterede patienter, herunder alle akutte patienter inden for specialet, og skal selvstændigt kunne varetage undersøgelse/eller behandling af hovedparten (90 %) af de patienter, der inden for eget speciale henvises til afdelingen /den funktionsbærende enhed.

De specificerede minimumskompetencer fremgår af "[Målbeskrivelse for speciallægeuddannelsen i urologi](#)".

1.4 Overordnede rammer

Det [Regionale Videreuddannelsesråd](#), fastlægger rammerne for hoveduddannelsesforløbenes indhold, herunder udformning af uddannelsesprogrammer for de etablerede forløb, så det sikres, at den uddannelsessøgende ved de forskellige ansættelser og eventuelle fokuserede ophold, der indgår i forløbet og ved kursusdeltagelse, erhverver de kompetencer, som målbeskrivelsen indeholder.

Til støtte for den uddannelsessøgende udpeges på "stamafdelingen", dvs. den afdeling, hvor uddannelsen påbegyndes, en hovedvejleder, som følger den uddannelsessøgende gennem hele hoveduddannelsen.

2. Praktiske forhold

På [afdelingens hjemmeside](#), er praktiske forhold- og information nærmere beskrevet. Du kan der finde information omkring Uddannelsesansvarlige Læge, Afdelingsledelsen, tilrettelæggelse af introduktionsperioden mm.

3. Uddannelsesforløb

Blokstilling ansættelse:

Periode	Mdr	Ansættelsessted	Fokuserede ophold (FO)	Kurser	Sum
Fase I	18	Urologisk afdeling, Vejle, Sygehus Lillebælt (FEB)	FOU ved Røntgen afdeling, Fredericia sygehus, 3 dage FOU ved Klinisk Fysiologisk afdeling, 2 dage	KT SOL 1 (2 dage) KU Endoskopi (2 dage, 1. år) KU Færdighedskursus i Laparoskopi (2 dage, 1. år) KU Ultralyd (2 dage, 1. år) KU Mikrobiologi (1 dag, 1-2. år) KU Uroradiologi (1 dag, 1- 2. år) KK Teoretisk fælleskirurgisk kursus (5 dage) KK Traumatologi (2½ dage) KK Praktisk fælleskirurgisk kursus (5 dage)	27 ½ dag
Fase II	24	Urologisk afdeling L, OUH (HSE)	FOU ved Onkologisk afdeling, 5 dage FOU ved Gynækologisk afdeling, 3 dage FOU ved Nefrologisk afdeling, 5 dage	KU Urolithiasis (1 dag, 1-3. år) KU Nefrologi (2 dage, 1-3. år) KT SOL 2 (3 dage) KU Uroonkologi (3 dage, 2- 4. år) KU Urodynamik (1 dag, 2-4. år)	23 dage
Fase III	18	Urologisk afdeling, Vejle, , Sygehus Lillebælt (FEB)	FOU ved Børneurologisk afdeling, Skejby Sygehus, 5 dage	KT SOL 3 (3+1 dag) KU Andrologi (1 dag, 4-5. år) KU Børneurologi (2 dage, 4-5. år)	12 dage

Forkortelser:

FOU: Fokuseret ophold som led i urologisk hoveduddannelse

KU: Kursus som led i urologisk hoveduddannelse

KT: Tværfagligt kursus

KK: Fælles kirurgiske kurser. Placeringen af disse kurser kendes ikke med sikkerhed.

4. Præsentation af afdelingerne.

På [afdelingens hjemmeside](#) kan du læse nærmere om Urologisk afdeling og om uddannelse i afdelingen.

Ligeledes kan du gå Urologisk afdeling L, OUH [hjemmeside](#).

5. Vejledning og kompetencevurdering.

Den uddannelsesansvarlige overlæge har det overordnede ansvar for alle uddannelsessøgendes uddannelsesforløb. Hver uddannelsessøgende vil få tildelt en hovedvejleder, som har ansvar for den daglige supervision, som i øvrigt påhviler alle læger i afdelingen, og den løbende vurdering/justering af uddannelsesplan. HU-læger fungerer også som hovedvejleder for KBU-læger. "Alle lærer alle". Evaluering skal sikre, at de minimumskrav der er indeholdt i målbeskrivelsen, er indfriet. Det er den uddannelsessøgende læge pligt at blive evalueret.

Evaluering er det redskab, der skal kunne give en systematiseret og professionel vurdering af den uddannelsessøgende læge for herved at kunne attestere uddannelsens faktisk opnåede resultater overfor relevante sundhedsmyndigheder.

5.1 Læringsstrategier

For at opnå kompetencerne i hoveduddannelsen er der forskellige læringsstrategier. Læringen foregår i arbejdssituationen på følgende måde:

- Planlagte funktioner. Fx stuegang, i ambulatoriet og ved elektive indgreb.
- Akutte funktioner. Operationer, som assistent, superviseret, selvstændig, vagtarbejde, etc.
- Varetagelse af det daglige arbejde.

Herudover kan kompetencer erhverves ved:

- Træning i simulationscenter
- Kurser
- Seminarer
- Konferencer
- E- Learningsprogrammer.

5.2 Læringsmetoder

- Mesterlære i klinikken – den væsentligste læringsmetode. Inddrager supervision, bedømmelse og feedback.
- Struktureret oplæring i klinikken
- Case-baseret læring
- Selvstudier, afdelingsundervisning, konferencer, litteraturopgaver, udfærdigelse af instrukser
- Kurser
- Fokuserede ophold

5.3 Vejledersamtaler

Inden påbegyndelsen af hoveduddannelsen udnævnes der en hovedvejleder for den uddannelsessøgende læge i H-forløb. Inden for de første 14 dage gennemføres der en introduktionssamtale mellem den uddannelsessøgende og hovedvejleder. Ved denne samtale fastlægges den individuelle uddannelsesplan på baggrund af uddannelsesprogrammet for hoveduddannelsen i urologi og eventuelle dokumenterede kompetencer hos den uddannelsessøgende, som er opnået under introduktionsstilling.

De fleste vejledersamtaler bruges til formativ evaluering. Se nedenfor. Der anbefales minimum 3 statussamtaler per halve år. Ved disse samtaler gøres status med udgangspunkt i logbogen. Ved uddannelsens afslutning holdes slutevalueringssamtale.

Formaliserede vejledersamtaler skal sikre, at uddannelsen hele tiden er justeret, således at alle kompetencer holdes for øje. Evalueringen har således to funktioner en formativ funktion og summativ funktion. **Formativ funktion**, at give den lærende tilbagemelding på, hvor langt han/hun er nået, herunder stærke og svage sider. Har til formål at forbedre den uddannelsessøgendes læring. **Summativ funktion**, at fastlægge, om den lærende har opnået målene for uddannelsen. Har til formål at vurdere "bestået"/"ikke bestået".

Som anført ovenfor vil den uddannelsessøgende kontinuerligt blive superviseret af afdelingens mere erfarne læger. Hertil anvendes de påførte kompetencevurderingsmetoder, som fortløbende evaluerer og justerer forløbet for den uddannelsessøgende. Vejleder attesterer, at de, til uddannelsesforløbet svarende kompetencer, er opnået. Uddannelsesansvarlig overlæge sikrer, at de opnåede kompetencer bliver attesteret. Kurser skal skriftligt godkendes af kursusleder. Fokuserede ophold skal skriftligt godkendes af den uddannelsesansvarlige overlæge på den pågældende afdeling, hvor opholdet gennemføres.

I det daglige arbejde, kan de andre erfarne læger fungere som daglige vejledere. I sådan tilfælde forpligter de sig til at foretage evaluering af og give "feedback" til den uddannelsessøgende læge. Desuden forpligter

de sig til at give vurderingen videre til hovedvejleder og uddannelsesansvarlig overlæge. Ansvar for vejledning påhviler den uddannelsesansvarlige overlæge.

5.4 Kompetencevurderingsmetoder

Der findes mange forskellige kompetencevurderingsmetoder, overordnet kan de inddeles i:

Direkte observation:

Følgende metoder hører ind under her, OSATS (Objective Structured Assessment of Technical Skills = DOPF, VOT/Reznik), NOTTS (Non -Technical Skills for Surgeons), kompetencekort, Mini-Cex osv.

I afdelingen har vi valgt at arbejde med følgende:

Afdelingens metodevalg indenfor Direkte observation	Metoden bruges til?
Direkte Observation af Praktiske Færdigheder (DOPF)	Mindre indgreb og endoskopisk procedure. Bruges til formativ og summativ evaluering.
Vurderingsskala til bedømmelse af operativ teknik (VOT) = Reznik skema	Til vurdering af hele kompetencen eller til delmål. Bruges til formativ og summativ evaluering.
Non-Technical Skills for Surgeons (NOTTS)	Til vurdering af kirurgers ikke-tekniske færdigheder under en operation. Ikke-tekniske færdigheder er færdigheder som kommunikation, lederskab og beslutningstagning som sammen med klinisk viden og teknisk hånddelag udgør kirurgisk faglig kompetence.
Mini Clinical Evaluation Exercise (Mini-CEX)	Til vurdering af kliniske kompetencer indenfor anamnese, objektiv undersøgelse, klinisk dømmekraft og vurdering, patientvejledning og rådgivning, organisation og samarbejde, empati og professional adfærd og generel klinisk kompetence.

- **Helhedsvurderinger:**

Følgende metoder hører ind under her, Struktur via skema/checkliste, fx 360 graders evaluering,

- **generelle vurderinger.**

I afdelingen har vi valgt at arbejde med følgende:

Afdelingens metodevalg indenfor helhedsvurderinger	Metoden bruges til?
360 graders evaluering	Feedback på adfærd og sociale færdigheder.

- **Retrospektive metoder:**

Følgende metoder hører ind under her, audit, reflektive rapporter, casebaseret diskussion.

I afdelingen har vi valgt at arbejde med følgende:

Afdelingens metodevalg indenfor retrospektive metoder	Metoden bruges til?
Casebaseret diskussion.	Til bedømmelse af klinisk tankegang og håndtering, mindst 4 per år.

- **Kompetencevurdering:**

I afdelingen har vi valgt at arbejde med følgende:

Afdelingens metodevalg indenfor kompetencevurdering	Metoden bruges til?
Kompetencevurdering med anvendelse af simulation	Anvendes ved praktiske kurser

6. Kompetencer

[De syv lægeroller](#)

Urologisk kørekort, oversigt over selvstændige operationer

7. Kurser og fokuserede ophold

7.1 Generelle kurser

De generelle kurser i hoveduddannelsen har en samlet varighed på ca. 2 uger og omfatter: Kursus i Sundhedsvæsenets Organisation og Ledelse (SOL 1, 2 og 3).

SOL 1 og SOL 3 afholdes af [videreuddannelsesregionen](#). SOL 2 afholdes af [Sundhedsstyrelsen](#).

7.2 Fælleskirurgiske kurser

Fælleskirurgiske kurser	Varighed
Traumatologi	2 ½ dage
Teoretisk fælleskirurgisk kursus	5 dage
Praktisk fælleskirurgisk kursus	5 dage
Samlet varighed, fælleskirurgiske kurser	12 ½ dage a'7 timer

Kursusleder for de fælles kirurgiske kurser er, Overlæge Randi Beier-Holgersen som kan kontaktes [her](#). Dansk Kirurgisk selskab har udarbejdet en [oversigt](#) over Fælleskirurgiske kurser.

7.3 Specialespecifikke kurser

Teoretiske kurser	Varighed
Urologisk mikrobiologi	1 dag
Uro-radiologi	1 dag
Urodynamik	1 dag
Nefrologi, inklusiv transplantation	2 dag
Urolithiasis	1 dag
Uroonkologi	3 dage
Andrologi og infertilitet	1 dag
Børneurologi	2 dage
Færdighedskurser	Varighed
Urologisk endoskopi	2 dage
Urologisk ultralyd	2 dage
Urologisk laparoskopi	2 dage
Samlet varighed, speciale specifikke kurser	18 dage a'7 timer

Både indholdet og den tidsmæssige placering af de obligatoriske teoretiske kurser er motiveret og understøtter den kliniske kompetenceudvikling.

Kurserne er obligatoriske og formålet er at give eller understøtte erhvervelsen af de teoretiske og kliniske kompetencer og kliniske færdigheder.

Evaluerings af den uddannelsessøgendes kursusdeltagelse foretages af kursuslederen efter kriterier fastsat af specialets kursusudvalg.

Kursusleder for de specialespecifikke kurser er Overlæge Margrethe Andersen, Urologisk afdeling L, OUH som kan kontaktes [her](#).

Ved tiltrædelse af hoveduddannelsesstilling i urologi får den uddannelsessøgende tilsendt en liste vedr. de specialespecifikke kurser. Kursusekretariatet kan træffes på denne e-mail [her](#).

7.4 Forskningstræningsmodul

Teoretisk undervisning	Varighed
Grundkursus	3 dage
Specialespecifikt kursus	7 dage
Praktisk opgaveløsning	Varighed
Praktisk opgaveløsning	10 dage
Samlet varighed, forskningstræningsmodul	20 dage

Du kan læse nærmere om [Forskningstræningsmodulet](#) via det Sundhedsfaglige fakultet, Syddansk Universitet.

Herudover henvises til aktuelle [vejledninger og retningslinjer](#) fra Sundhedsstyrelsen og fra De Regionale Råd for Lægers Videreuddannelse. Skemaet, "[Attestation for gennemført forskningstræningsmodul](#)" findes på Sundhedsstyrelsen hjemmeside. Skemaet underskrives af den Uddannelsesansvarlige Overlæge eller Forskningsansvarlig Overlæge.

7.5 Fokuserede ophold

Ophold af kortere varighed på anden afdeling. Der er et nøje [defineret mål](#) med opholdet og det skal være tilrettelagt specifikt med henblik på at opnå de beskrevne mål, som kan være både teoretiske, praktiske og kliniske.

Den uddannelsessøgende er surnummerær og aflønnes af sin stamafdeling under opholdet.

Anbefalede fokuserede ophold:

- Klinisk fysiologisk afdeling (2 dage)
- Gynækologisk afdeling/gynækologisk operationsgang (3 dage)
- Onkologisk afdeling (5 dage)
- Nefrologisk afdeling (transplantations og dialyseafsnit) (5 dage)
- Afdeling med børneurologisk funktion (5 dage)
- Billeddiagnostisk afdeling (3 dage)

8. Logbog

Den uddannelsessøgende skal føre logbog via www.logbog.net under hoveduddannelsen. Logbogen gennemgås ved de formaliserede statussamtaler og slutevaluering.

9. Evaluering af den lægelige videreuddannelse

Den uddannelsessøgende skal evaluere afdelingens uddannelsesfunktion. Dette sker i forbindelse med de strukturerede vejledersamtaler og senest skematisk ved afdelingsskift/stillingsophør på evaluer.dk. Afdelingens uddannelsesmæssige forhold evalueres endvidere via obligatoriske inspektorbesøg. Ved disse besøg afholdes en række interviews bl.a. med afdelingens uddannelsessøgende læger. Afslutningsvis udfærdiges en statusrapport omkring afdelingens uddannelsesmæssige forhold. Denne forelægges afdelingsledelsen, samt sendes til hospitalsledelsen og Sundhedsstyrelsen.

Skemaet, "[Attestation for tidsmæssigt gennemført uddannelseselement i den lægelige videreuddannelse](#)" findes på Sundhedsstyrelsen hjemmeside. Skemaet underskrives af den uddannelsesansvarlige overlæge.

10. Referencer

1: Sundhedsministeriet. Fremtidens speciallæge. Betænkning fra speciallæge kommissionen. Betænkning nr. 1834. København, 2000. www.sum.dk OBS link til sidst i dokument.